

11.11.2020

Eduskunnan hallintovaliokunta
Asiantuntijalausunto

Aika: perjantai 13.11.2020 klo 11.15

Asia: HE 173/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle oppivelvollisuuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Suomalaisista nuorista noin 95 % suorittaa Tilastokeskuksen mukaan vähintään toisen asteen opinnot vapaaehtoisesti, ilman oppivelvollisuutta. Tätä taustaa vasten on täysin turhaa ja tarpeetonta suunnitella koko ikäluokkaan kohdistuvaa oppivelvollisuusiän jatkamista.

Lausunnossa esitetyin perustein esitän oppivelvollisuusiän jatkamiseen tähtäävien lakimuutosten hylkäämistä tai vähintäänkin päätösten lykkäämistä siihen saakka, kunnes asiaan liittyvät taloudelliset ja toiminnalliset kokonaisvaikutukset on perusteellisesti selvitetty.

Vaativan erityisen tuen ammatillisen koulutuksen näkökulmasta on ratkaistava vähintään seuraavat asiat ennen lain voimaan tuloa:

1. Koulutuksenjärjestäjän tulee saada valtionosuus kaikista opiskelijavuosista (opinnoissa olevista opiskelijoista) järjestämisluvan sitä rajoittamatta.
2. Majoituksen ja koulumatkojen järjestäminen kaikille oppivelvollisuuden piiriin kuuluville opiskelijoille ei voi olla koulutuksenjärjestäjän tehtävä.
3. Lisääntyvä yksilöopetus täytyy huomioida koulutuksenjärjestäjille kohdentuvassa rahoituksessa täysimääräisenä.
4. Opetuksen ja ohjauksen keskimääräistä tuntimäärää ei saa säätää asetuksella, koska se vaarantaa osaamisperusteisuuden ja yksilölliset opintopolut.

Oppivelvollisuuden laajentamiseen nyt suunnitellulla euromäärällä saisi palkattua jokaiselle syrjäytymisvaarassa olevalle lapselle henkilökohtaisen ohjaajan tai muun tukihenkilön jo esiopetuksesta lähtien nykyisen oppivelvollisuusiän päättymiseen saakka. Näillä tukitoimenpiteillä ehkäistäisiin konkreettisesti suurinta osaa niistä haasteista, joita nyt on käytetty perusteina oppivelvollisuusiän jatkamiselle.

Oppivelvollisuuden laajentamisen perusteena on perustellusti käytetty syrjäytymisen ehkäisyä, työllisyyden parantamista ja koko ikäluokalle tarjottavan toisen asteen koulutuksen tasapuolista suorittamismahdollisuutta. Perusteet ovat erinomaisia ja asiat sellaisia, joihin pitää ehdottomasti pystyä vaikuttamaan. Erityistä tukea ja vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden näkökulmasta katsottuna oppivelvollisuuden tuominen toiselle asteelle ei ole ratkaisu niihin haasteisiin, joita ei ole kyetty ratkaisemaan perusopetuksen aikana ja joista osaan olisi pitänyt pystyä puuttumaan jo esiopetusvaiheessa.

11.11.2020

Vaativan erityisen tuen näkökulmasta oppivelvollisuuden laajentaminen aiheuttaa kaksi merkittävää toiminnallista ja taloudellista haastetta. Ensiksi oppivelvollisuusiän jatkaminen toiselle asteelle tulee merkittävästi kuormittamaan ja työllistämään oppilaitosten jo nykyisellään äärirajoilleen kuormitettua henkilöstöä. Tälläkin hetkellä oppilaitosten ylikuormitetut opiskelijahyvinvoinnin palvelut joutuvat jatkuvasti "etsimään" ja hakemaan syrjäytymisvaarassa olevia opiskelijoita takaisin opintojen pariin. Jatkossa oppivelvollisuusiän jatkaminen moninkertaistaa tämän työn. Opiskelijoiden täytyy suorittaa päivittäin opintojaan tavalla tai toisella, jotta opintopisteet kertyvät ja opinnot etenevät myös nykyisen rahoitusmallin näkökulmasta oikealla tavalla.

Toinen merkittävä haaste tulee olemaan ne vaikeasti kehitysvammaiset, erittäin väkivaltaiset tai ne fyysisesti ja/tai psyykkisesti vaikeasti sairaat opiskelijat, jotka tarvitsevat sairaanhoidollista tukea päivittäin ja jotka eivät kykene opiskelemaan omassa oppilaitoksessaan fyysisesti. Heidän opiskelunsa tulee tapahtumaan erilaisissa laitoksissa tai kotioloissa yksityisopetuksessa. Näiden opiskelijoiden opetuksen järjestäminen vaatii koulutuksenjärjestäjiltä erittäin suuria taloudellisia panostuksia.

Oppilaitoksilla ei voi olla yksin lopullinen vastuu siitä, että oppivelvollisuus tulee lopulta suoritettua. Jokainen huoltaja varmasti yrittää tukea ja kannustaa opinnoissa omaa lastaan parhaan kykynsä ja omien voimavarojensa mukaan ja toivoo lapselleen parasta. Todellisuudessa vanhempien tuki ei aina riitä. Ne perusopetuksen oppilaat, joiden huoltajilla ei ole mahdollisuutta tai voimavaroja tukea koulunkäyntiä ja opiskelua, työllistävät kuntien tukipalveluja, opiskelijahyvinvointipalveluja ja opetushenkilöstöä erityisen paljon. Näin tulee käymään samassa tilanteessa myös toisen asteen oppivelvollisuudessa. Tarjottavat tukipalvelut ovat erittäin rajalliset ja ne vaihtelevat kunnittain huomattavasti. Esimerkiksi opiskelijoiden mielenterveysongelmissa saattaa tukipalveluihin pääsy kestää useita viikkoja tai jopa kuukausia.

Hannu Koivula
Johtaja
Ammattiopisto Luovi
hannu.koivula@luovi.fi
puh. 040 319 3226
luovi.fi

Ammattiopisto Luovi on Suomen suurin ammatillinen erityisoppilaitos, joka toimii 23 paikkakunnalla kautta Suomen.